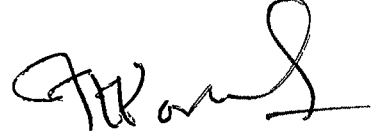

- प्रमाण पत्र -
=====

"म्हैसाळ गावातील स्त्री शेतमजुरांचा सामाजिक व आर्थिक अभ्यास" हा प्रबंध श्रीमती उषा श्रीपती रसाळ यानी माझ्या मार्गदर्शनाखाली पूर्ण केलेला आहे. तो यापूर्वी कोणत्याही विद्यापीठ स्तरावर पदवी मिळविण्यासाठी सादर केलेला नाही.

डा. जे. एफ. पाटील,

मार्गदर्शक

प्राध्यापक अर्थशास्त्र विभाग, शिवाजी विद्यापीठ,
कोल्हापूर.

.....

प्र ति ज्ञा प त्र
=====

"म्हैसाळ गावातील स्त्री शेतमजुरांचा सामाजिक आर्थिक अभ्यास" हा प्रबंध मी स्वतंत्रपणे संकलित केलेल्या माहितीच्या आधारे प्रा. डॉ. जे.एफ. पाटील यांच्या मार्गदर्शनाखाली पूर्ण केलेला आहे. हा प्रबंध यापूर्वी कोणत्याही विद्यापीठ स्तरावर पदवी मिळविण्यासाठी सादर करण्यात आलेला नाही.

श्रीमती उषा श्रीपती रसाळ

संशोधिका

डी.आर. माने कला आणि वाणिज्य महाविद्यालय,
कागल.

.....

शुभा निर्देश

हा प्रबंध हे माझ्या आईच्या कष्टांचे, प्रेरणेचे, आशिर्वादाचे आणि लळमळीचे मूर्तस्वरूप आहे. माझ्या आईचे हे स्वप्न प्रत्यक्षात उतरत असताना ज्यांचे ज्यांचे सहाय्य झाले त्या सर्वांचे श्रुण मनी आहे. ते व्यक्त करण्याचा हा प्रामाणिक प्रयत्न.

प्रबंध विषयाच्या निवडीपासून अखेरपर्यंत माझे आदरणीय मार्गदर्शक डॉ. वे. एफ. पाटील अर्थशास्त्र विभाग, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर यांनी सुयोग्य असे मार्गदर्शन केले त्यांच्या बहुमोल मार्गदर्शनाची पूर्णता म्हणजे आजचा दिवस. त्यांच्या सदैव श्रुणात राहणेच मी पसंत करेन.

आमच्या "दि कागल एज्युकेशन सोसायटीचे" सेक्रेटरी श्री. वाय.डी. माने, डी. आर. माने कॉलेजचे प्राचार्य एस्.एस्. भोसले, कोगनोळी हायस्कूलचे मुख्याध्यापक अ.डी. माने, श्री. कौलकर ंडी.डी. प्रा. कुलकर्णी यांचीही प्रेरणा, प्रोत्साहन व सहकार्य लाभले यामुळे मी त्यांचीही श्रुणी आहे.

प्रस्तुत प्रबंधासाठी डॉ. आर. आर. दोशी, अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर, त्याचबरोबर डॉ. श्री. टी.जी. नार्डक, डॉ. श्री. व्ही.बी. जुगळे, डॉ. अ.अ. डांगे, श्री. दंडो, श्री. व्ही.बी. ककडे श्री. पी.एन्. गावडे, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर यांनीही वेळोवेळी अभ्यासकामी मार्गदर्शन केले. त्याबद्दल मी त्यांची श्रुणी आहे.

शोध प्रबंधास आवश्यक असलेले प्रकाशन साहित्य मिळवून देण्याच्या दृष्टीने वॅरिस्टर हार्डेकर ग्रंथालय, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर येथील सुमित्रा जाधव, श्री. श्रीकांत रसाळ व एम्.आर. कवडे यांनी व इतर अधिकारी सेवक वर्ग यांनी तसेच कृषी महाविद्यालय, कोल्हापूर येथील श्री. वडाणो ता.स. यांनी सहानुभूती-पूर्वक केलेल्या मदतीबद्दल त्यांचे आभार मानने मी माझे कर्तव्य समजते.

तसेच प्रा. वनमोरे, प्रा. कु. मालदार, प्रा. जे.व्ही. पाटील व इतर
सहकारी प्राध्यापकांनी केलेल्या सहकार्याबद्दल त्यांचेही आभार गानने मी
माझे कर्तव्य समजते. तसेच श्री. सांबळे, श्री. झोह.स्म. शोख, श्री. दिनकर
कांबळे यांनीही केलेल्या मदतीबद्दल त्यांचेही आभारी आहे.

तसेच हा प्रबंध पूर्ण करण्यासाठी या अभ्यासक्रमासाठी निवडलेल्या म्हैसाळ
गावातील सरपंच, तलाठी, ग्रामसेवक श्री. विठ्ठल सोसायटीचे मॅनेजर आर.डी.
कांबळे, प्रशिक्षण व भेट योजना उपविभाग मिरजवे अधिकारी, श्रीमती
शांताबाई शिंदे म्हैसाळकर यांनी केलेल्या मदतीबद्दल त्यांचीही मी ङणी
आहे. त्याचबरोबर मला योग्य माहिती देऊन माझ्या प्रबंधाला अत्यंत महत्त्व-
पूर्ण मदत केल्याबद्दल सर्व स्त्री शेतमजुरांचीही मी आभारी आहे.

तसेच हा प्रबंध पूर्ण करण्यासाठी प्रत्यक्षा अप्रत्यक्षा ज्यांनी ज्यांनी सहाय्य
केले त्याबद्दल मी त्या सर्वांची मनःपूर्वक आभारी आहे.

ठिकाण: कोल्हापूर

दिनांक:

श्रीमती उषा श्रीपती रसाळ,

संस्थाधिका

.....

अ नु क्र म णि का
=====

अ.नं.	तमशील	पृष्ठ क्रमांक
	प्रमाणपत्र	I
	प्रतिज्ञापत्र	II
	अणनिर्देश	III
	अनुष्मणिका	IV
	कोष्टक सूची	१ व २
१) प्रकरण पहिले :	<u>समस्येची मांडणी</u>	३ ते १३
२) प्रकरण दुसरे :	<u>शेतमजुरांच्या अभ्यासाचा आढावा</u>	१४ ते ३४
३) प्रकरण तिसरे :	<u>म्हैसाळ गाव परिचय</u>	३५ ते ५४
४) प्रकरण चौथे :	<u>रोजगारविषयक माहिती</u>	५५ ते ७३
५) प्रकरण पाचवे :	<u>शेतमजुरांची आर्थिक परिस्थिती</u>	७४ ते ९०
६) प्रकरण सहावे :	<u>निष्कर्ष व शिफारशी</u>	९१ ते १०५
	प्रश्नावली	१०६ ते ११४
	संदर्भ सूची	११५ व ११६

.....

कोस्टक सूची

स.नं.	प्रकरण	कोस्टक क्र.	शिर्षक	पृष्ठ क्रमांक
१.	तिर्रे	३.१	भूमर्जन्य गट १अ मधील प्रमुख पिकांची निवड	४१
२.	"-	३.२	भूमर्जन्य गट १ब -"-	४२
३.	"-	३.३	भूमर्जन्य गट १क -"-	४३
४.	"-	३.४	म्हैगाळ गावातील वागायत व चिरायत क्षेत्र	४४
५.	"-	३.५	वीक रचना	४५
६.	"-	३.६	परशुधन	४६
७.	"-	३.७	उत्सिंवन योजना	५१
८.	"-	३.८	म्हैगाळ गावातील लोकसंख्येचे लिंगभेदानुसार कीर्णकरण	५२
९.	"-	३.९	साक्षरतेनुसार लोकसंख्येचे कीर्णकरण	५३
१०.	पौथे	४.१	भारतातील शिष्टांच्या रोजगारातील प्रवाह	५९
११.	"-	४.२	रोजगार मिळण्याची पध्दत	६२
१२.	"-	४.३	स्त्री शेतमजुरांच्या कामाचे स्वरूप	६३
१३.	"-	४.४	स्त्री शेतमजुरांकडून टाळती जाणारी कामे	६४
१४.	"-	४.५	स्त्री शेतमजुरांना कमी वेतन मिळणारी कारणे	६९
१५.	"-	४.६	वार्षिक रोजगारीचा अंदाज	६०
१६.	"-	४.७	स्त्री शेतमजुरांना मिळणा-या पौथी तक्कती	६१
१७.	"-	४.८	पेशातील वेतनाखेरीज मिळणारा नोबदला	६२
१८.	पाचवे	५.१	स्त्री शेतमजुरांची वेवास्थि स्थिती	६६
१९.	"-	५.२	स्त्री शेतमजुरांचे बयानुसार कीर्णकरण	६६
२०.	"-	५.३	स्त्री शेतमजुरांच्या कुटुंबाचे आकारमान	६८
२१.	"-	५.४	स्त्री शेतमजुरांच्या कुटुंबातील मिळीकते तदस्य	८०
२२.	"-	५.५	स्त्री शेतमजुरांची कुटुंबाध्दतीप्रमाणे विभागणी	८१

अ.क्र.	प्रकरण	कोष्टक क्र.	शिर्षक	पृष्ठ क्रमांक
२३.	पाचवे	५.६	स्त्री शेतमजूर कुटुंबाचे जातवार वर्गीकरण	८२
२४.	"-	५.७	स्त्री शेतमजूराना चालत जावे लागणारे अंतर	८३
२५.	"-	५.८	स्त्री भूधारक व भूमीही स्त्री शेतमजूर कुटुंबाचे वर्गीकरण	८४ अ
२६.	"-	५.९	स्त्री शेतमजूर कुटुंबाच्या मालकीच्या जमीनचे आकारमान	८४ ब
२७.	"-	५.१०	साक्षरता प्रमाण	८६
२८.	"-	५.११	स्त्री शेतमजूर कुटुंबाचे वार्षिक सरासरी उत्पन्न	८७
२९.	"-	५.१२	स्त्री शेतमजूर कुटुंबाचा वार्षिक सरासरी उपभोग खर्च	८९
३०.	"-	५.१३	शेतमजूर कुटुंबाच्या बचतीचा प्रकार	९१
३१.	"-	५.१४	स्त्री शेतमजूर कुटुंबाची आठवड्याची बचत	९२
३२.	"-	५.१५	स्त्री शेतमजूर कुटुंबाचा वर्जबाजारीपणा	९३
३३.	"-	५.१६	शेतमजूर कुटुंबाचे वर्जप्रकारानुसार वर्गीकरण	९३
३४.	"-	५.१७	स्त्री शेतमजूर कुटुंबाचे वर्ज	९४

.....